

staat aan te pakken; dat was de vrucht van wat slechts in beperkte zin als 'een curiaal experiment van collegialiteit' kan worden uitgelegd.

Van de overige bijdragen ben ik slechts bij machte een signalement te geven: J. H. Roes, 'Diocesane synodes tussen hiërarchie en democratie. Een hernieuwde kennismaking met een kruispunt in de geschiedenis van de katholieke kerk in Duitsland in de revolutiejaren 1848/49' (235-253), Jan Peijnenburg, 'De diocesane synode van het bisdom 's-Hertogenbosch in 1867' (255-263), W. A. J. Munier, 'Een Maastrichtse krant en de verslaggeving over het Eerste Vaticaans Concilie' (265-277), J. A. Bornewasser, 'Beraad tegen wil en dank. Het Nederlandse episcopaat en de politiek' (279-300) en Peter J. A. Nissen, 'Het Tweede Vaticaans Concilie en het herstel van het permanente diakonaat' (301-319).

De bundel wordt afgesloten met een overzicht van de personalia van de auteurs, een register op personen- en plaatsnamen (Gian Ackermans) en de lijst van intekenaren met — helaas — de inhoudsopgave helemaal achteraan. Een gevarieerde en waardevolle bundel, de laureaat waardig.

J. van Herwaarden

J. Bos, W. Poorthuis, ed., *Drentse biografieën. Levensbeschrijvingen van bekende en onbekende Drenten (DB)*, II (Meppel/Amsterdam: Boom, 1990, 144 blz., f24,50, ISBN 90 6009 979 6); J. Bos, W. Poorthuis, ed., *Drentse biografieën. Levensbeschrijvingen van bekende en onbekende Drenten (DB)*, III (Meppel/Amsterdam: Boom, 1991, 144 blz., f24,50, ISBN 90 5352 004 x); J. Folkerts, e. a., ed., *Overijsselse biografieën. Levensbeschrijvingen van bekende en onbekende Overijsselaars (OB)*, II (Meppel/Amsterdam: Boom, 1992, 144 blz., f24,50, ISBN 90 5352 029 5); J. van Oudheusden, e. a., ed., *Brabantse biografieën. Levensbeschrijvingen van bekende en onbekende Noordbrabanders (BB)*, I (Meppel/Amsterdam: Boom, 1992, 208 blz., f24,50, ISBN 90 5352 046 5).

De provinciale biografieënreeks van uitgeverij Boom — bundels met korte levensschetsen van prominenten op lokaal, regionaal of provinciaal niveau — lijkt een succes. Na Drente in 1989 en Overijssel in 1990 heeft in 1992 ook Noord-Brabant zich bij deze serie aangesloten. Vanwaar dit succes? De reden moet waarschijnlijk worden gezocht in de grote mate van herkenbaarheid die dit soort lokale, regionale en provinciale geschiedschrijving de lezer biedt. Dit geldt des te meer, omdat het hier de geschiedenis van drie 'buitengewesten' betreft, waar de verbondenheid van de inwoners met de eigen streek of provincie traditioneel groter is dan in de Randstad. Natuurlijk zullen niet alle beschreven personen de lezer even bekend voorkomen, maar al bladerend stuit hij voortdurend op namen van families, instellingen, verenigingen, plaatsen, straten en gebouwen die hem vertrouwd in de oren klinken.

De opzet en vorm die voor het eerste deel van de *DB* werden gekozen, hebben ook in de *OB* en *BB* navolging gekregen. Er zijn echter kleine onderlinge verschillen. Zo wordt in de Drentse delen in de kop boven de levensbeschrijvingen niet vermeld om wat voor personen het gaat, zodat men ten einde daar achter te komen eerst de biografie moet doorlezen. Niet dat de functieaanduidingen in de *OB* en *BB* in alle gevallen verhelderend werken: wat moet men bijvoorbeeld aan met omschrijvingen als 'emancipator van Brabant' (*BB*, 34) of 'Zwollese achttiende-eeuwse grand old man' (*OB*, 121)? Om onduidelijke redenen worden in de *DB* en *OB* de gegevens betreffende geboorte, overlijden en ouders van de beschrevene boven het tekstgedeelte vermeld en de informatie over de huwelijkspartners) en kinderen na het tekstgedeelte weergegeven. Alle biografieën zijn voorzien van een illustratie: bij voorkeur een portret of anders een afbeelding van het woonhuis of de woonplaats van de betrokkene. De gemiddelde lengte bedraagt ongeveer drie bladzijden, zij het dat de Drentse levensschetsen meestal wat

korter zijn uitgevallen en de Brabantse iets langer. Dit laatste wordt overigens mede veroorzaakt door het feit dat het Brabantse deel een groter formaat heeft dan het Overijsselse en de beide Drentse delen.

Verschillen tussen de bundels onderling bestaan er ook met betrekking tot de auteurs van de levensbeschrijvingen. Wordt in de *DB* nog vastgehouden aan het uitgangspunt van de reeks, namelijk 'vooral amateur-historici de kans te bieden de resultaten van hun onderzoek naar een interessante voorouder, plaats- of provinciegenoot te publiceren' (*DB*, III, 7), in het 'Woord vooraf' bij het tweede deel van de *OB* meldt de redactie 'de kring van auteurs iets wijder [te hebben] getrokken' en 'nu ook andere bekende specialisten uit het historische vakgebied bereid te hebben gevonden een bijdrage te leveren op de hen vertrouwde terreinen' (*OB*, 7). En onder de auteurs van de *BB* vormen de 'vrije-tijdshistorici' (*BB*, 9) zelfs nog maar een kleine minderheid naast de academici. Aangezien de samenstelling van het auteursbestand nu eenmaal van invloed is op de kwaliteit van de levensbeschrijvingen, zijn de *DB*, met grotendeels door amateurs geschreven biografieën, van veel geringer niveau — het kan niet worden ontkend — dan de *BB*, met grotendeels van professionele historici afkomstige bijdragen. Wie dit niet gelooft, leze de levensschets van Kars Hendericus van Tarel in *DB*, II (122-124): dit is het voorbeeld van een non-biografie in miniformaat!

Wat de selectie van de opgenomen personen betreft, komen de *BB* wederom het beste uit de vergelijking naar voren. Er is in deze bundel een goede keuze gemaakt uit 'Brabanders' met een meer dan alleen lokale betekenis, wier levens bovendien voldoende stof bieden om er interessante biografieën over te schrijven. Ook het Overijsselse verleden kent voldoende mannen en vrouwen van belang om er een tweede deel mee te vullen. Afgaande op de voor de *DB* II en III geselecteerde personen wordt de spoeling voor de provincie Drenthe daarentegen steeds dunner. Om de lezer naast de vele biografietjes van schoolmeesters en dominees ook een aantal levensbeschrijvingen van meer algemeen bekende figuren aan te bieden, moest de redactie het begrip 'Drent' wel heel ruim interpreteren. Personen als Hendrik Koekoek (*DB*, III, 81-86) of Harm van Riel (*DB*, II, 106-110) hebben het grootste gedeelte van hun leven buiten de provincie gewoond, maar koesterden — of in het geval van de laatstgenoemde: cultiveerde — tenminste nog hun Drentse tongval. In het geval van Jacob Israël de Haan en Carry van Bruggen (*DJS*, II, 60-68) is de band met de provincie echter minimaal: broer en zus waren respectievelijk een halfen anderhalfjaar oud toen hun ouders Drenthe voorgoed verlieten, en geen van beiden heeft daarna ooit nog iets met deze provincie te maken gehad.

A. J. C. M. Gabriëls

R. Baetens, B. Blonde, ed., *Nouvelles approches concernant la culture de l'habitat. Colloque international, Université d'Anvers, 24-25.10.1989. International Colloquium. 24-25.10.1989. New approaches to living patterns* (Turnhout: Brepols, 1991, 320 blz., Bf 1650,-).

Grensvervaging tussen verschillende wetenschappelijke disciplines zou bij geen ander historisch onderwerp zo duidelijk moeten optreden als bij studies over wonen en wooncultuur. Het is een onderzoeksgebied dat schreeuwt om interdisciplinaire samenwerking, ook op het gebied van theorievorming en het toepassen van methoden. Deelnemers aan het internationale congres in Antwerpen in 1989 over wooncultuur, van wie de bijdragen in dit boek zijn opgenomen, waren behalve historici, archeologen, architecten en planologen.

Hoe complex de theorievorming rond het verschijnsel wonen is, blijkt uit het feit dat de samenstellers van deze bundel niet eens een poging hebben ondernomen om de rijp en groene bijdragen aan het congres binnen een theoretisch kader te plaatsen of om zelfs deze artikelen in een inleiding aan elkaar te breien.